

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 6 oktober 2009 (*)

”Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Rambeslut 2002/584/RIF – Europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna – Artikel 4.6 – Skäl till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern får vägras – Genomförande i nationell rätt – Den gripne är medborgare i den utställande medlemsstaten – Krav på att den berörda personen har vistats i den verkställande medlemsstaten under fem år för att verkställighet av den europeiska arresteringsordern ska kunna vägras – Artikel 12 EG”

I mål C-123/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artiklarna 35 EU och 234 EG, framställd av Rechtbank Amsterdam (Nederländerna) genom beslut av den 28 december 2007, som inkom till domstolen den 21 mars 2008, i förfarandet rörande verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats avseende

Dominic Wolzenburg,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann, C.W.A. Timmermans, K. Lenaerts och M. Ilešič samt domarna A. Tizzano, A. Borg Barthet, J. Malenovský, J. Klučka, U. Lohmus och L. Bay Larsen (referent),

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

med beaktande av den hänskjutande domstolens ansökan av den 17 mars 2008, som inkom till domstolen den 21 mars 2008, att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål i enlighet med artikel 104b i domstolens rättegångsregler,

med beaktande av att domstolens tredje avdelning den 2 april 2008 beslutat att begäran om förhandsavgörande inte ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål,

efter det skriftliga förfarandet i enlighet med artikel 104b.2 femte stycket i domstolens rättegångsregler och efter förhandlingen den 17 februari 2009,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Dominic Wolzenburg, genom D. Wiersum och J. van der Putte, advocaten,
- Nederländernas regering, genom C. Wissels och M. Noort, båda i egenskap av ombud,

- Danmarks regering, genom C. Pilgaard Zinglersen, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom M. Lumma och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues och J.-C. Niollet, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom E. Riedl och T. Fülöp, båda i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom M. Dowgielewicz, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom S. Grünheid och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 24 mars 2009 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.6 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, s. 1) och av artikel 12 EG.

2 Begäran har framställts av Internationale Rechtshulpkamer vid Rechtbank Amsterdam (avdelning för internationellt samarbete vid domstolen i Amsterdam) (nedan kallad den nederländska verkställande rättsliga myndigheten) i ett mål som rör verkställighet av en europeisk arresteringsorder som Staatsanwaltschaft Aachen (nedan kallad den tyska utfärdande rättsliga myndigheten) utfärdade den 13 juli 2006 avseende den tyske medborgaren Dominic Wolzenburg.

Tillämpliga bestämmelser

Avdelning VI i EU-fördraget

3 Det framgår av informationen rörande tidpunkten för Amsterdamfördragets ikraftträdande, offentliggjord i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* av den 1 maj 1999 (EGT L 114, s. 56), att Konungariket Nederländerna har avgett en förklaring enligt artikel 35.2 EU, genom vilken denna medlemsstat har godtagit domstolens behörighet att meddela förhandsavgörande i enlighet med artikel 35.3 b EU.

Rambeslut 2002/584/RIF

4 I skäl 5 i rambeslut 2002/584 anges följande:

”Målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa har medfört att behovet av utlämning mellan medlemsstaterna har försvunnit, och att det skall ersättas av ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter. ... De traditionella samarbetsförbindelser mellan medlemsstaterna som hittills varit rådande bör ersättas av

ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga, i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.”

5 I skäl 7 i nämnda rambeslut anges följande:

”Eftersom målet att ersätta den multilaterala utlämningsordning som bygger på Europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957 inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför på grund av dess omfattning och verkningar bättre kan uppnås på unionsnivå, kan rådet vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 2 i Fördraget om Europeiska unionen och i artikel 5 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna. ...”

6 I skäl 8 i samma rambeslut anges följande:

”Beslut om verkställighet av en europeisk arresteringsorder måste kontrolleras i tillräcklig omfattning, vilket innebär att en rättslig myndighet i den medlemsstat där den eftersökta personen har gripits måste fatta beslutet om huruvida han eller hon skall överlämnas.”

7 I artikel 1.1 och 1.2 i rambeslut 2002/584 definieras begreppet europeisk arresteringsorder och skyldigheten att verkställa en europeisk arresteringsorder på följande sätt:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.”

8 I artikel 2.1 i nämnda rambeslut föreskrivs att om en frihetsberövande påföljd har dömts ut får en europeisk arresteringsorder utfärdas om påföljden är på minst fyra månader.

9 I artikel 3 i samma rambeslut anges tre ”[s]käl till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern skall vägras”.

10 Artikel 4 i rambeslut 2002/584 har rubriken ”Skäl till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern får vägras”. Dessa skäl räknas i artikeln upp i sju punkter, och i punkt 6 föreskrivs följande:

”Den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder:

...

6. om den europeiska arresteringsordern har u[t]färdats för ver[k]ställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd och den eftersökte uppehåller sig i,

är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten och denna stat åtar sig att själv verkställa detta straff eller denna åtgärd enligt denna medlemsstats lagstiftning.”

11 I artikel 5 i nämnda rambeslut, med rubriken ”Garantier som skall lämnas av den utfärdande staten i särskilda fall”, föreskrivs följande:

”Den verkställande rättsliga myndigheten får, i enlighet med den verkställande medlemsstatens lagstiftning, föreskriva att verkställigheten av en europeisk arresteringsorder är beroende av något av följande villkor:

...

3. När den person som är föremål för en europeisk arresteringsorder för lagföring är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten får överlämnandet underkastas villkoret att personen efter att ha hörts återsänds till den verkställande medlemsstaten för att där avtjäna det fängelsestraff eller den frihetsberövande åtgärd som dömts ut i den utfärdande medlemsstaten.”

12 Artikel 11 i samma rambeslut har rubriken ”Den eftersöktes rättigheter”. I artikelns första stycke anges följande:

”När den eftersökte grips skall den behöriga verkställande rättsliga myndigheten i enlighet med den nationella lagstiftningen upplysa personen om den europeiska arresteringsordern och dess innehåll samt om dennes möjlighet att samtycka till överlämnande till den utfärdande rättsliga myndigheten.”

Rambeslut 2008/909/RIF

13 Rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (EUT L 327, s. 27), som i tillämpliga delar också gäller vid verkställighet av påföljder i de fall som omfattas av artikel 4.6 i rambeslut 2002/584, ska enligt dess artikel 29 ha genomförts av medlemsstaterna senast den 5 december 2011.

14 I artikel 3.1 i rambeslut 2008/909 preciseras att syftet med rambeslutet är att fastställa regler enligt vilka medlemsstaterna, för att underlätta en social återanpassning av den dömda personen, ska erkänna en dom och verkställa påföljden.

15 I artikel 4.7 a i nämnda rambeslut finns en bestämmelse som ger den behöriga myndigheten i en medlemsstat rätt att översända en dom till den verkställande medlemsstaten, om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt där.

Direktiv 2004/38/EG

16 I skäl 17 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG,

72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, s. 77, och rättelser i EUT L 229, 2004, s. 35, EUT L 197, 2005, s. 34 och EUT L 204, 2007, s. 28), anges följande:

”Permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som har valt att bosätta sig varaktigt i en annan medlemsstat skulle stärka känslan av ett gemensamt unionsmedborgarskap och är en nyckelfaktor för att främja social sammanhållning, som är ett av gemenskapens grundläggande mål. En permanent uppehållsrätt bör därför föreskrivas för alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har varit stadigvarande bosatta i den mottagande medlemsstaten i enlighet med villkoren i detta direktiv under fem års tid utan att bli utvisade.”

17 I artikel 16.1 i nämnda direktiv anges följande:

”Unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten skall ha permanent uppehållsrätt där. ...”

18 I artikel 19.1 i samma direktiv anges följande:

”Medlemsstaterna skall, efter att ha kontrollerat uppehållets varaktighet, efter ansökan utfärda ett intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt.”

Nationell rätt

19 Genom artikel 6 i lagen om överlämnande av personer (Overleveringswet) av den 29 april 2004 (*Staatsblad* 2004, 195, nedan kallad OLW) genomförs artiklarna 4.6 och 5.3 i rambeslutet 2002/584 i den nederländska rättsordningen.

20 Artikel 6 punkterna 1–3 i OLW gäller nederländska medborgare. Genom artikelns första punkt genomförs artikel 5.3 i nämnda rambeslut, och genom punkterna 2 och 3 genomförs artikel 4.6 i detta. I de sistnämnda två punkterna anges följande:

”2. Överlämnande av en nederländsk medborgare får inte beviljas om överlämnandet har begärts för att verkställa en frihetsberövande påföljd som den eftersökte har ådömts genom en lagakraftvunnen dom.

3. När överlämnande vägras endast med stöd av bestämmelserna i punkt 2 ska åklagarmyndigheten informera den utfärdande rättsliga myndigheten om att den är beredd att ta över verkställigheten av domen, i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 11 i konventionen av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer eller i enlighet med en annan tillämplig konvention.”

21 I artikel 6.5 i OLW, som gäller personer som inte är nederländska medborgare, oavsett om de är medborgare i en medlemsstat eller i ett tredjeland, anges följande:

”5. Punkterna 1–4 är också tillämpliga på en utlänning med permanent uppehållstillstånd, förutsatt att han kan lagföras i Nederländerna för de gärningar som ligger till grund för den europeiska arresteringsordern och förutsatt att han inte kan

förväntas förlora sin uppehållsrätt i Nederländerna till följd av en påföljd eller en åtgärd som han ådöms efter överlämnandet.”

22 I artikel 8 e i utlänningslagen (Vreemdelingenwet) av den 23 november 2000 (*Staatsblad* 2000, 495, nedan kallad Vw) föreskrivs att utlänningen endast vistas lagligt i Nederländerna i egenskap av gemenskapsmedborgare, om vistelsen grundas på en bestämmelse som antagits med stöd av EG-fördraget eller med stöd av fördraget om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 3; svensk specialutgåva, område 2, volym 11, s. 37).

23 I artikel 9.2 i Vw anges att när en utlänning vistas lagligt i landet enligt artikel 8 e i samma lag och om han är gemenskapsmedborgare, ska den nederländska justitieministern utfärda en handling till utlänningen, i vilken det anges att vistelsen är laglig om han erhållit permanent uppehållsrätt i den mening som avses i artikel 16 i direktiv 2004/38.

24 Det framgår av artikel 20.1 i Vw, med rubriken ”Beviljande av permanent uppehållstillstånd”, att den nederländske justitieministern är behörig att bevilja ett permanent uppehållstillstånd.

25 I artikel 21.1 a i Vw anges att en ansökan om permanent uppehållstillstånd i den mening som avses i artikel 20 i lagen endast får avslås om utlänningen inte omedelbart före det att ansökan ges in har vistats lagligt i landet utan avbrott under fem år i den mening som avses i artikel 8 i samma lag.

Förfarandet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

26 I domar meddelade år 2002 dömde två tyska domstolar Dominic Wolzenburg villkorligt till två frihetsberövande påföljder för att han under år 2001 gjort sig skyldig till ett flertal brott, bland annat införsel av marijuana till Tyskland.

27 Genom beslut av den 27 mars 2003 om gemensam påföljd (”Gesamtstrafenbeschluss”) omvandlade Amtsgericht i Aachen (Tyskland) dessa två påföljder till en villkorlig frihetsberövande påföljd på ett år och nio månader.

28 Dominic Wolzenburg reste in i Nederländerna i början av juni månad år 2005. Han bor i en lägenhet i Venlo och hyresavtalet är tecknat i hans och hans makas namn.

29 Genom beslut av den 5 juli 2005 återkallade Amtsgericht i Plettenberg (Tyskland) beslutet från år 2003 om att den utdömda gemensamma påföljden skulle vara villkorlig, eftersom Dominic Wolzenburg hade åsidosatt de villkor som uppställts för den villkorliga påföljden.

30 Den 13 juli 2006 utfärdade den tyska utfärdande rättsliga myndigheten en europeisk arresteringsorder avseende Dominic Wolzenburg.

31 Nämda myndighet införde den 17 juli 2006 uppgifter om Dominic Wolzenburg i Schengens informationssystem (SIS) för att den frihetsberövande påföljden, som inte längre var villkorlig, skulle kunna verkställas.

32 Till följd av detta signalement greps och häktades Dominic Wolzenburg den 1 augusti 2006 i Nederländerna.

33 Den 3 augusti 2006 översände den tyska utfärdande rättsliga myndigheten den europeiska arresteringsordern, utfärdad den 13 juli 2006, till den nederländska verkställande rättsliga myndigheten, och begärde att Dominic Wolzenburg skulle överlämnas för att den påföljd på ett år och nio månader som han hade ådömts skulle kunna verkställas.

34 Den 20 september 2006 anmälde sig Dominic Wolzenburg vid den nederländska myndigheten för immigration och medborgarskap för att registrera sig i Nederländerna i egenskap av unionsmedborgare.

35 Innan Dominic Wolzenburg i september 2008 påbörjade en lärlingsutbildning hade han anställning i Nederländerna från och med det fjärde kvartalet 2005.

36 Det framgår av de handlingar som översänts till domstolen att Dominic Wolzenburg inte har samtyckt till att överlämnas av den nederländska verkställande rättsliga myndigheten till den tyska utfärdande rättsliga myndigheten enligt det förenklade förfarande som föreskrivs i OLW.

37 Den hänskjutande domstolen har angett att de gärningar som ligger till grund för utfärdandet av den europeiska arresteringsordern avseende Dominic Wolzenburg är straffbara enligt nederländsk rätt och att han inte kan förlora sin uppehållsrätt i Nederländerna på grund av de brott för vilka han dömts i Tyskland.

38 Nämnda domstol har vidare uppgett att Dominic Wolzenburg inte uppfyller de villkor som gäller för att erhålla ett permanent uppehållstillstånd i Nederländerna, eftersom han ännu inte vistats där i fem år utan avbrott, men att de unionsmedborgare som vistas lagligt i en medlemsstat med stöd av gemenskapsrätten inte alltid väljer att ansöka om ett sådant tillstånd.

39 Rechtbank Amsterdam har under dessa förhållanden beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Ska personer som inte är medborgare i den verkställande medlemsstaten, men som är medborgare i en annan medlemsstat och som med stöd av artikel 18.1 EG vistas lagligt i den verkställande medlemsstaten, anses utgöra sådana personer som uppehåller sig i eller är bosatta i den verkställande medlemsstaten i den mening som avses i artikel 4.6 i rambeslut [2002/584], oavsett den lagliga vistelsens längd?

2) a) För det fall fråga 1 ska besvaras nekande, ska uttrycken i fråga 1 tolkas på så sätt att de avser personer som inte är medborgare i den verkställande medlemsstaten, men som är medborgare i en annan medlemsstat och som innan de greps med stöd av en europeisk arresteringsorder hade vistats lagligt i den verkställande medlemsstaten med stöd av artikel 18.1 EG under en viss minsta period?

b) För det fall fråga 2 a ska besvaras jakande, vilka krav får då ställas på den lagliga vistelsens längd?

3) För det fall fråga 2 a ska besvaras jakande, får den verkställande medlemsstaten förutom krav avseende den lagliga vistelsens längd också uppställa ytterligare administrativa krav, såsom ett krav på permanent uppehållstillstånd?

4) Ska nationella bestämmelser som innehåller villkor för när den rättsliga myndigheten i den verkställande medlemsstaten ska vägra att efterkomma en europeisk arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd anses omfattas av EG-fördragets (materiella) tillämpningsområde?

5) Ska artikel 6.2 och 6.5 i OLW, med hänsyn till att

– de innehåller bestämmelser som innebär att personer som saknar nederländskt medborgarskap, men som har permanent uppehållstillstånd i Nederländerna, behandlas på samma sätt som nederländska medborgare,

och att

– dessa bestämmelser leder till att överlämnande av personer tillhörande dessa kategorier ska vägras för det fall den europeiska arresteringsordern avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd som inte är villkorlig,

anses ge upphov till sådan diskriminering som är förbjuden enligt artikel 12 EG, på grund av att nämnda likabehandling inte också gäller för medborgare i andra medlemsstater med uppehållsrätt enligt artikel 18.1 EG som inte kommer att förlora sin uppehållsrätt till följd av att de ådöms en frihetsberövande påföljd som inte är villkorlig, men som inte har permanent uppehållstillstånd i Nederländerna?”

Prövning av tolkningsfrågorna

40 Det ska inledningsvis erinras om att domstolen, såsom framgår av punkt 3 i förevarande dom, enligt artikel 35 EU är behörig att avgöra frågor om tolkningen av rambeslut 2002/584.

41 Det framgår dessutom av artikel 32 i rambeslutet att detta är tillämpligt på framställningar avseende gärningar som, liksom de i målet vid den nationella domstolen, har begåtts före den 1 januari 2004. Detta gäller emellertid under förutsättning att den verkställande medlemsstaten inte har gjort något uttalande där den förklarar att dessa framställningar fortsättningsvis kommer att behandlas i enlighet med det utlämningsystem som gällde före detta datum. Konungariket Nederländerna har inte gjort något sådant uttalande.

Den fjärde frågan

42 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fjärde fråga, som bör besvaras först, för att få klarhet i huruvida en medborgare i en medlemsstat som är lagligen bosatt i en annan medlemsstat har rätt att åberopa artikel 12 första stycket EG mot en sådan nationell lagstiftning som OLW, i vilken anges under vilka omständigheter den behöriga rättsliga myndigheten kan vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

43 Domstolen konstaterar i detta sammanhang att det visserligen följer av artikel 12 första stycket EG att inom EG-fördragets tillämpningsområde, och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i det fördraget, ska all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden. Rambeslut 2002/584 antogs emellertid med stöd av EU-fördraget och inte EG-fördraget.

44 Av detta konstaterande kan dock inte slutsatsen dras att bestämmelser som antagits av en medlemsstat för att genomföra en rättsakt som omfattas av EU-fördraget undgår all kontroll vad gäller bestämmelsernas lagenlighet med hänsyn till gemenskapsrätten.

45 Medlemsstaterna får nämligen inom ramen för genomförandet av ett rambeslut inte åsidosätta gemenskapsrätten, särskilt inte bestämmelserna i EG-fördraget om varje unionsmedborgares rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

46 Domstolen konstaterar att en sådan situation som den som Dominic Wolzenburg befinner sig i rör unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i medlemsstaterna och omfattas därför av EG-fördragets tillämpningsområde. Genom att bosätta sig i Nederländerna har Dominic Wolzenburg utövat den rätt som alla unionsmedborgare har enligt artikel 18.1 EG att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat än den där de är medborgare.

47 Den fjärde frågan ska därmed besvaras enligt följande. En medborgare i en medlemsstat som är lagligen bosatt i en annan medlemsstat har rätt att åberopa artikel 12 första stycket EG mot en sådan nationell lagstiftning som OLW, i vilken anges under vilka omständigheter den behöriga rättsliga myndigheten kan vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Den tredje frågan

48 Domstolen övergår därefter till att pröva den tredje frågan, som har ställts för att få klarhet i huruvida artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 ska tolkas på så sätt, att den verkställande medlemsstaten, utöver ett krav avseende vistelsens längd, får uppställa ytterligare administrativa krav, såsom krav på permanent uppehållstillstånd, för att tillämpa det i nämnda bestämmelse angivna skälet till att verkställighet av en europeisk arresteringsorder får vägras.

49 I artikel 16.1 i direktiv 2004/38 anges uttryckligen att en unionsmedborgare som har vistats lagligt i den mottagande medlemsstaten utan avbrott under fem år ska ha permanent uppehållsrätt där.

50 Enligt artikel 19 i nämnda direktiv krävs det inte av unionsmedborgare som erhållit denna permanenta uppehållsrätt i en annan medlemsstat enligt artikel 16 i direktivet att de har ett permanent uppehållstillstånd.

51 När det gäller unionsmedborgare som vistats lagligt i en annan medlemsstat utan avbrott under fem år föreskrivs i nämnda bestämmelser endast att ett intyg om permanent uppehållsrätt ska utfärdas efter ansökan, och något formkrav av nu aktuellt

slag uppställs inte. Ett sådant intyg kan ha ett deklatoriskt värde och tjäna som bevis, men det kan inte anses ha någon konstitutiv verkan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 maj 1998 i mål C-85/96, Martinez Sala, REG 1998, s. I-2691, punkt 53).

52 Ett ytterligare administrativt krav, såsom ett krav på permanent uppehållstillstånd i den mening som avses i artikel 21 i Vw, kan följaktligen inte, såvitt avser en unionsmedborgare, utgöra en förutsättning för att tillämpa det i artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 angivna skälet till att verkställighet av en europeisk arresteringsorder får vägras.

53 Den tredje frågan ska därmed besvaras enligt följande. Artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 ska tolkas på så sätt att, såvitt avser en unionsmedborgare, den verkställande medlemsstaten, utöver villkor avseende vistelsens längd i denna stat, inte får uppställa ytterligare administrativa krav, såsom krav på permanent uppehållstillstånd, för att tillämpa det i nämnda bestämmelse angivna skälet till att verkställighet av en europeisk arresteringsorder får vägras.

Den femte frågan

54 Mot bakgrund av svaret på den tredje frågan får den hänskjutande domstolen anses ha ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 12 första stycket EG ska tolkas på så sätt, att den utgör hinder för lagstiftning i den verkställande medlemsstaten som genomför artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 och som föreskriver att den behöriga rättsliga myndigheten i denna stat ska vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som utfärdats avseende en av statens medborgare, samtidigt som en sådan vägran, när det gäller en medborgare i en annan medlemsstat med uppehållsrätt enligt artikel 18.1 EG, endast får ske om den eftersökta personen har vistats lagligt i den verkställande medlemsstaten utan avbrott under fem år.

55 För att besvara denna fråga bör först vissa anmärkningar göras angående systemet för överlämnande som infördes genom rambeslut 2002/584 och särskilt angående dess artikel 4.6.

56 Det framgår i synnerhet av artikel 1.1 och 1.2 samt skälen 5 och 7 i rambeslutet att detta har som mål att ersätta den multilaterala utlämningsordningen mellan medlemsstaterna med ett system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer mellan rättsliga myndigheter för verkställighet av domar eller lagföring, och att systemet ska grundas på principen om ömsesidigt erkännande (se dom av den 17 juli 2008 i mål C-66/08, Kozłowski, REG 2008, s. I-6041, punkt 31).

57 Principen om ömsesidigt erkännande, som ligger till grund för systematiken i rambeslut 2002/584, innebär också enligt artikel 1.2 i beslutet att medlemsstaterna i princip är skyldiga att vidta åtgärder med anledning av en europeisk arresteringsorder. Förutom de fall då verkställighet av en sådan order alltid ska vägras enligt artikel 3 i samma rambeslut kan medlemsstaterna vägra att verkställa en sådan order endast i de fall som anges i artikel 4 i rambeslutet (se dom av den 1 december 2008 i mål C-388/08 PPU, Leymann och Pustovarov, REG 2008, s. I-0000, punkt 51).

58 När en nationell lagstiftare i enlighet med de befogenheter som ges i artikel 4 i nämnda rambeslut väljer att begränsa de fall då den verkställande rättsliga myndigheten

kan vägra att överlämna en eftersökt person, medför detta följaktligen enbart en förstärkning av det system för överlämnande som införts genom detta rambeslut, som syftar till ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

59 Genom att begränsa de fall då den verkställande rättsliga myndigheten kan vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder kan nämligen en sådan lagstiftning endast underlätta överlämnandet av eftersökta personer, i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande i artikel 1.2 i rambeslut 2002/584, vilken är den huvudregel som införts genom detta rambeslut.

60 Mot bakgrund av denna huvudregel anges i artikel 4 i nämnda rambeslut sådana skäl till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern får vägras som kan utgöra grund för att den behöriga rättsliga myndigheten i den verkställande medlemsstaten vägrar att verkställa en sådan order.

61 Vid genomförandet av artikel 4 i rambeslut 2002/584, och särskilt artikel 4.6, som avses med begäran om förhandsavgörande, har medlemsstaterna nödvändigtvis ett visst utrymme för skönsmässig bedömning.

62 Visserligen har det skäl till att verkställighet får vägras som anges i artikel 4.6 i rambeslut 2002/584, precis som artikel 5.3 i rambeslutet, särskilt till syfte att möjliggöra för den verkställande rättsliga myndigheten att lägga särskild vikt vid möjligheterna att underlätta den eftersökta personens återanpassning till samhället när denne avtjänat sin påföljd (se domen i det ovannämnda målet Kozłowski, punkt 45). Ett sådant syfte, hur viktigt det än är, kan emellertid inte anses utesluta att medlemsstaterna vid genomförandet av rambeslutet, i linje med den huvudregel som anges i artikel 1.2 i rambeslutet, begränsar de fall där det är möjligt att vägra att överlämna en person som omfattas av tillämpningsområdet för nämnda artikel 4.6.

63 Vad därefter gäller frågan huruvida ett sådant krav på fem års oavbruten vistelse som det som föreskrivs i den nationella lagstiftning som är i fråga i det nationella målet strider mot principen om icke-diskriminering på grund av nationalitet, vill domstolen erinra om att denna princip innebär att lika situationer inte får behandlas olika och olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se bland annat dom av den 3 maj 2007 i mål C-303/05, *Advocaten voor de Wereld*, REG 2007, s. I-3633, punkt 56).

64 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att framställningar om överlämnande av nederländska medborgare till den utfärdande rättsliga myndigheten för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som utdömts genom en lagakraftvunnen dom ska avslås. Framställningar som avser överlämnande av medborgare i andra länder än Konungariket Nederländerna, får däremot endast avslås om den berörda personen har vistats lagligt i Nederländerna utan avbrott under fem år. Det bör därför prövas huruvida det finns sakliga skäl för denna skillnad i behandling av medborgare från andra medlemsstater.

65 Den nederländska regeringen har påpekat att det konstaterats att vid överlämnandeförfaranden avseende personer som inte är medborgare i Konungariket Nederländerna, har dessa uppvisat en stor uppfinningsrikedom vad gäller de argument som åberopats för att bevisa att det föreligger en anknytning till det nederländska

samhället. Den nationella lagstiftaren har därför genom artikel 6.2 och 6.5 i OLV avsett att på ett konkret sätt, genom objektiva kriterier, uttrycka ett krav på att dessa personers vistelse måste vara av varaktig karaktär.

66 Enligt samma regering har en medlemsstat rätt att genom ett krav på en vistelse på minst fem år försäkra sig om att det endast är framställningar om verkställighet av europeiska arresteringsorder som utfärdats avseende eftersökta personer som har reella framtidsutsikter i Nederländerna som avslås. Det är därför berättigat att kräva en faktisk anknytning mellan den eftersökta personen och det samhälle i vilket personen önskar bli integrerad efter att påföljden har verkställts där.

67 Det bör understrykas, som redan har gjorts i punkt 62 i denna dom, att det skäl till att verkställighet får vägras som anges i artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 bland annat har till syfte att möjliggöra för den verkställande rättsliga myndigheten att lägga särskild vikt vid möjligheterna att underlätta den eftersökta personens återanpassning till samhället när denne har avtjänat sin påföljd. Den verkställande medlemsstaten har därför rätt att endast eftersträva ett sådant syfte i förhållande till personer som har uppvisat en viss grad av integration i samhället i nämnda medlemsstat.

68 I det nu aktuella fallet får det anses att det förhållandet att den verkställande medlemsstaten, å ena sidan, för sina egna medborgare endast kräver medborgarskap i landet och, å andra sidan, för medborgare i andra medlemsstater kräver fem års oavbruten vistelse säkerställer att den eftersökta personen är tillräckligt integrerad i den medlemsstaten. Unionsmedborgare som inte är medborgare i den verkställande medlemsstaten och inte har varit oavbrutet bosatt i denna medlemsstat under en viss tid har däremot i allmänhet mer anknytning till den medlemsstat som de kommer ifrån än med samhället i den verkställande medlemsstaten.

69 För att den skillnad i behandling som föreskrivs i den nederländska lagstiftningen ska vara berättigad enligt gemenskapsrätten, krävs det dessutom att den står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med den nationella rätten. Skillnaden i behandling får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (se bland annat dom av den 18 november 2008 i mål C-158/07, Förster, REG 2008, s. I-0000, punkt 53).

70 I detta avseende kan bestämmelsen att en europeisk arresteringsorder inte ska verkställas mot egna medborgare inte anses vara orimlig. En medlemsstats egna medborgare har nämligen en anknytning till den stat som de kommer ifrån som är av sådant slag att deras sociala återanpassning kan säkerställas efter att den påföljd som ådömts dem har verkställts där. Vidare kan ett krav på fem års oavbruten vistelse för medborgare i andra medlemsstater inte heller anses vara orimligt, särskilt med beaktande av de krav på integration i den verkställande staten som ställs för personer som inte är medborgare i densamma.

71 Som den nederländska och den österrikiska regeringen har påpekat är detta krav på fem års oavbruten vistelse, som framgår av skäl 17 och artikel 16 i direktiv 2004/38, precis det som har fastställts som den tid efter vilken en unionsmedborgare erhåller permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten.

72 Domstolen erinrar vidare om att även om rambeslut 2008/909 inte är tillämpligt i målet vid den nationella domstolen är det enligt artikel 4.7 a i detta tillåtet för medlemsstaterna att ytterligare underlätta översändandet av en dom, om den dömda personen bor och sedan minst fem år är stadigvarande lagligt bosatt i den verkställande medlemsstaten och kommer att få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i den staten.

73 Domstolen finner således att ett krav på fem års oavbruten vistelse, som det som föreskrivs i den nationella lagstiftning som är i fråga i det nationella målet, inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet att säkerställa en viss grad av integration i den verkställande medlemsstaten av eftersökta personer som är medborgare i andra medlemsstater.

74 Av det ovan anförda följer att den femte frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 12 första stycket EG ska tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för lagstiftning i den verkställande medlemsstaten enligt vilken den behöriga rättsliga myndigheten i denna stat ska vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som utfärdats avseende en av statens medborgare för verkställighet av en frihetsberövande påföljd, samtidigt som en sådan vägran, när det gäller en medborgare i en annan medlemsstat med uppehållsrätt enligt artikel 18.1 EG, endast får ske om denna medborgare har vistats lagligt i den verkställande medlemsstaten utan avbrott under fem år.

Den första och den andra frågan

75 Den hänskjutande domstolen vill genom sin första och andra fråga, vilka ska prövas tillsammans, få klarhet i hur lång vistelsetiden i den verkställande medlemsstaten ska vara för medborgare i en annan medlemsstat som är föremål för en europeisk arresteringsorder för att de ska kunna omfattas av artikel 4.6 i rambeslut 2002/584.

76 Domstolen erinrar om att när en medlemsstat har genomfört nämnda artikel 4.6 utan att föreskriva särskilda villkor avseende tillämpningen av denna bestämmelse, ankommer det på den verkställande rättsliga myndigheten att göra en helhetsbedömning i syfte att, i ett första skede, fastställa huruvida den berörda personen omfattas av nämnda bestämmelse. En omständighet som individuellt kännetecknar den eftersökta personen, såsom längden på dennes vistelse i den berörda medlemsstaten, ska i princip inte i sig ha någon avgörande betydelse (se för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Kozłowski, punkt 49).

77 I målet vid den nationella domstolen är det ostridigt att det endast är när en eftersökt person som är medborgare i en annan medlemsstat har vistats i den verkställande medlemsstaten under minst fem år som den europeiska arresteringsordern inte ska verkställas. Det är inte motiverat att besvara dessa tolkningsfrågor, i och med att detta krav på vistelsens längd har sin grund i medlemsstatens utövande av sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med artikel 4.6 i rambeslut 2002/584 och ska anses vara förenlig med artikel 12 EG.

78 Det framgår av svaret på den femte frågan att artikel 12 EG inte utgör hinder för ett villkor i den verkställande statens nationella rätt enligt vilket eftersökta personer som är medborgare i en annan medlemsstat ska ha vistats i den verkställande staten under

fem år för att den verkställande rättsliga myndigheten i denna stat ska kunna vägra att överlämna dessa med stöd av artikel 4.6 i nämnda rambeslut.

79 Under dessa omständigheter saknas det skäl att besvara de två första tolkningsfrågorna.

Rättegångskostnader

80 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) **En medborgare i en medlemsstat som är lagligen bosatt i en annan medlemsstat har rätt att åberopa artikel 12 första stycket EG mot en sådan nationell lagstiftning som lagen om överlämnande av personer (Overleveringswet) av den 29 april 2004, i vilken anges under vilka omständigheter den behöriga rättsliga myndigheten kan vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.**
- 2) **Artikel 4.6 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna ska tolkas på så sätt att, såvitt avser en unionsmedborgare, den verkställande medlemsstaten, utöver villkor avseende vistelsens längd i denna stat, inte får uppställa ytterligare administrativa krav, såsom krav på permanent uppehållstillstånd, för att tillämpa det i nämnda bestämmelse angivna skälet till att verkställighet av en europeisk arresteringsorder får vägras.**
- 3) **Artikel 12 första stycket EG ska tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för lagstiftning i den verkställande medlemsstaten enligt vilken den behöriga rättsliga myndigheten i denna stat ska vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder som utfärdats avseende en av statens medborgare för verkställighet av en frihetsberövande påföljd, samtidigt som en sådan vägran, när det gäller en medborgare i en annan medlemsstat med uppehållsrätt enligt artikel 18.1 EG, endast får ske om denna medborgare har vistats lagligt i den verkställande medlemsstaten utan avbrott under fem år.**

Underskrifter

* Rättegångsspråk: nederländska.